

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ

Gəncə Dövlət Universiteti

BAKALAVRİAT TƏHSİL SƏVİYYƏSİ

**EKOLOGİYA (050504) İXTİSASI ÜZRƏ
TƏHSİL PROQRAMI ƏSASINDA (050504 ARTN.
F354.30.07.2020) TƏRTİB EDİLMİŞ TƏDRİS PLANINA
DAXİL OLAN FƏNLƏRİN TƏLİM NƏTİCƏLƏRİ**

GƏNCƏ-2022

Kimya - biologiya fakültəsi Elmi Şurasının 28.01.2022-ci il tarixli (Pr.6) iclasında müzakirə edilərək qəbul edilmişdir.

GİRİŞ

Fənnin təlim nəticələri anlayışı tələbəyə yönəlmiş ali təhsil sisteminin başlıca konseptual əsasını formalaşdırır. Təlim nəticələri təhsil prosesini tamamladıqdan sonra tələbənin nəyi bilməli, anlamalı və ya nümayiş etdirə bilməli olduğuna dair ifadələrdir.

Gözlənilən təlim nəticələri hər kurs və proqram üzrə tədris başlamazdan əvvəl yazılmalı və tədris prosesi zamanı professor-müəllim heyətinin üzvü və tələbə arasında dialoq vasitəsilə inkişaf etdirilməlidir.

Təlim nəticələrindən istifadə kvalifikasiyaların qiymətləndirilməsində iştirak edən müəssisələrə, işəgötürənlərə və digərlərinə kvalifikasiyaları daha aydın anlamağa yardım etmək üçün kvalifikasiyaların təsvirində istifadə edilən ortaq dildir.

Proqram və fənlərin təsvirində təlim nəticələrindən istifadə proqramın, yaxud modulun sonunda tələbələrə nə gözlənildiyini onlara daha aydın şəkildə çatdırır. Təlim nəticələrinin üstünlüklərindən biri ondan ibarətdir ki, tələbələrə nəyə nail olmaq tələb olunduğu və nailiyyətlərini necə nümayiş etdirmək lazım olduğu aydın surətdə göstərilir.

Metodik tövsiyədə **050504 - Ekologiya** ixtisası üçün təhsil proqramı üzrə təlim nəticələri, fənlər üzrə təlim nəticələri, eləcə də tədris olunan fənlərin və təhsil proqramının təlim nəticələrinin matrisi verilmişdir.

Təlim nəticələrinin kvalifikasiyaların qiymətləndirilməsində iştirak edən maraqlı tərəflərə daha aydın və anlaşıqlı olması üçün mütəmadi olaraq ayrı-ayrı fənlərin təlim nəticələri kafedrada yaradılmış komissiya tərəfindən ekspertiza edilir.

Əlavə 1

050504 Ekologiya ixtisasının proqramı və fənlər üzrə təlim nəticələri

Təhsil Proqramının təlim nəticələri (PTN)

PTN 1 - ixtisas üzrə Azərbaycan və xarici dillərdə işgüzar və akademik kommunikasiya yaradır, məsələlərin həlli üçün əlavə məlumat resurslarını müəyyən edir, müvafiq məlumatı təhlil edir, ümumiləşdirir və tədqim edir, sahə və laboratoriya şəraitində aparılan tədqiqatlardan əldə edilmiş nəticələrin işlənməsi və təqdim olunmasını həyata keçirir.

PTN 2 - Azərbaycan dövlətçiliyinin tarixi, hüquqi, siyasi, mədəni, ideoloji əsasları və müasir dünyadakı yeri və roluna dair sistemli və hərtərəfli bilikləri, dövlətimizin perspektiv inkişafını proqnozlaşdırma qabiliyyətlərini, beynəlxalq arenada Azərbaycan dövlətinin maraqlarını qorumaq qabiliyyətinə malik olduğunu nümayiş etdirir.

PTN 3 - Fəaliyyətində sosial və ekoloji məsuliyyəti, eləcə də vətəndaş şüuru və etik yanaşmanı, həmçinin keyfiyyətə üstünlük vermək bacarığını, bilik və bacarıqlarını inkişaf etdirmək məqsədilə vəziyyəti və özünü yenidən qiymətləndirmək və özünütənqid bacarığını nümayiş etdirir.

PTN 4 - Müxtəlif hadisələrin izah olunmasında, tədqiq edilməsində, fizika, riyaziyyat və kimyanın müvafiq bölmələri üzrə nəzəri biliklərə əsaslanaraq, müasir fiziki və kimyəvi yanaşmaları və metodları tətbiq edir.

PTN 5 - Canlıların ətraf mühitlə qarşılıqlı əlaqəsini, ətraf mühitin ayrı-ayrı komponentlərinin quruluşu və tərkibini, ekokimyəvi, ekocoğrafi və bioekoloji xüsusiyyətlərini, biomüxtəlifliyin qorunub saxlanması, təbiəti mühafizə tədbirlərinin həyata keçirilməsi haqqında müasir bilikləri nümayiş etdirir.

PTN 6 - Çirkləndirici maddələrin təsnifatı, onların miqراسiyası, orqanizmə daxil olma yolları və yaratdığı fəsadlar, maddələrin təyini və ayrılması üsullarını, hava və su təbəqəsinin xüsusiyyətlərini, onların çirklənmə mənbələrini, biosferdə canlı maddələrin funksiyalarını, kimyəvi elementlərin dövrənini, ətraf mühitin keyfiyyəti və təbii resurslardan səmərəli istifadənin həyata keçirilməsi haqqında müasir bilikləri nümayiş etdirir.

PTN 7 - Yer planetinin xassələri, ətraf mühitin kompleks öyrənilməsində coğrafi informasiya sisteminin imkanlarını, təbii resurslardan istifadə və onun hüquqi tənzimlənməsinin həyata keçirilməsi haqqında müasir bilikləri nümayiş etdirir.

PTN 8 - Müxtəlif amillərin canlıların yaşama şəraitinə təsiri, biomüxtəlifliyin azalma səbəbləri və qorunması yolları, insanların sağlamlığına təsir edən müxtəlif amillərin təsiri və ətraf mühitin keyfiyyətinə nəzarət haqqında müasir bilikləri nümayiş etdirir.

PTN 9 - Yeni ideyaları irəli sürür, fundamental problemləri üzə çıxarır, tədqiqatın vəzifələri və metodlarını müəyyən edir, sahə və laboratoriya şəraitində ətraf mühit obyektlərinə və canlılara müasir

eksperimental metodlarını (müşahidə, qeydə alınma, identifikasiya, kolleksiya ilə iş, müqayisəli təhlil, təsnifləşdirmə, ekoloji vəziyyətini müəyyən etmək və s. metodları) tətbiq edir.

PTN 10 - Fövqəladə hallar zamanı mülki müdafiə üzrə maarifləndirmə, fəvqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılması yollarının təşkili və həyata keçirilməsi haqqında bilikləri nümayiş etdirir, fərdi və kollektiv mühafizə vasitələrindən istifadə edir.

Ümumi fənlər

“Azərbaycan tarixi” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 - Azərbaycanın müasir dövlətçilik ənənələrinin yaranması, formalaşması və inkişafını bilir

FTN 2 - Azərbaycan dövlətçiliyi qədim və orta əsrlər dövründə və XV-XVIII əsrlərdə Azərbaycan xalqı tərəfindən Şərqdə böyük imperiyaların yaradılması haqqında bilikləri nümayiş etdirir

FTN 3 - Müasir Azərbaycan dövlətçiliyinin formalaşmasında siyasi, ideoloji, iqtisadi, mədəni amillərin rolunu təhlil və tədqiq etməyi bacarır

FTN 4 - XIX əsrin İlk onilliklərində Azərbaycan dövlətçiliyinin itirilməsi və onun siyasi, iqtisadi, sosial nəticələri, Azərbaycanda milli dövlətçilik uğrunda mübarizə, Azərbaycan xalq cümhuriyyətinin yaradılması- birinci respublika dövrü, ikinci Respublika, Azərbaycan dövlətçiliyi Sovet imperiyası dövründə, XX əsrin 80-ci illərin ikinci yarısında müstəqillik uğrunda mübarizənin başlanması və müstəqil dövlətçiliyin bərpasına dair biliklərə yiyələnib

FTN 5 - Müasir dünyada Azərbaycan dövlətinin yeri və rolunu sistemli təhlil etməyi bacarır

FTN 6 - Müstəqil dövlətçiliyin qorunması üçün təhlükəsiz beynəlxalq şəraitin yaradılması, dövlətimizin ərazi bütövlüyünün bərpası uğrunda mübarizə, Azərbaycanın Qafqazda lider dövlətə çevrilməsi haqqında biliklərə yiyələnib

**“Azərbaycan dilində işgüzar və akademik
kommunikasiya” fənni üzrə
təlim nəticələri (FTN)**

FTN 1 - Azərbaycan dilinin tarixi, onun inkişafı və zənginləşdirilməsi yollarını bilir

FTN 2 - Tarixin müəyyən dövrlərində dilimizin düşmən qüvvələrinin təzyiqinə, təcavüzünə məruz qalmasını, lakin xalqımızın milli birliyi, milli qüruru sayəsində onun qorunmasına müvəffəq olmasını və bu işdə görkəmli sərkərdələrin, dövlət xadimlərinin xidmətlərini bilir

FTN 3 - Azərbaycan dilində ixtisas üzrə elmi məlumatları təhlil edir, şifahi və yazılı təqdimatlar hazırlayır

FTN 4 - Azərbaycan dilində akademik və işgüzar natiqlik bacarığını nümayiş etdirir

FTN 5 - Azərbaycan dilinin özünəməxsusluğunu qorumağı, tərcümə vasitəsilə başqa xalqların mədəni irsi ilə tanış olmağı, onlarla ünsiyyət qurmağı bacarır

FTN 6 - Azərbaycan dilinin təmizliyi uğrunda mübarizə aparmağı, dili yad ünsürlərdən qorumağı, onu yaşatmağı bacarır

**“Xarici dildə işgüzar və akademik kommunikasiya”
fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)**

FTN 1 - İxtisası üzrə xarici dillərdən birində oxuduğu elmi məqalələri təhlil edir, onların xülasəsini hazırlayır

FTN 2 - Xarici dilin qrammatik, leksik, semantik strukturlarını analiz etməyi bacarır

FTN 3 - Beynəlxalq arenaya çıxaraq öz xalqının milli-mənəvi dəyərlərini, qazandığı nailiyyətləri başqalarına çatdırmağı bacarır

FTN 4 - Xarici dildə fikir və təcrübə mübadiləsini aparır, işgüzar kommunikasiya yaradır

FTN 5 - Xarici dil bacarığına malik olmaqla, komandada işləmək, şəxslərarası ünsiyyət səriştəliyini formalaşdırır

FTN 6 - İxtisası üzrə elmi məlumatları xarici dillərdən birində şifahi və yazılı təqdim edir.

Seçmə fənlər

Blok I

“Fəlsəfə” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1.Fəlsəfə nəzəri dünya görüşünü bilir.

FTN 2.Fəlsəfə dünyagörüşün dünyaya və orada insanın yerinə dair, insanın gerçəkliyə, təfəkkürün varlığa münasibətinə dair ən ümumi nəzəri baxışlar sistemini bilir.

FTN 3.Fəlsəfi dünyagörüşü idealist və ya materialist meyilli olmasından asılı olmayaraq həmişə insana, onun dünyaya münasibətini bilir.

FTN 4. Müstəqillik yolunda inamla irəliləyən Azərbaycanda milli ideologiyanın formalaşmasının qanunauyğunluqlarını öyrənir.

FTN 5. Fəlsəfə nəzəri dünyagörüşü olmaqla bəşəriyyətin, varlığın gerçəkliyə təfəkkürün varlığa münasibətinə dair fikirləri tələbələrə düzgün çatdırmaqla bilir.

FTN 6. Fəlsəfi dünya görüşü materialist və idealist meyilli olmasından asılı olmayaraq hər zaman insana onun dünyaya münasibətini əsaslandığını, elmlənən gənclər öyrənir.

“Sosiologiya” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1. Sosiologiya və onun əhəmiyyətini, predmet və funksiyalarını dərk edir, cəmiyyət və onun strukturunu bilir

FTN 2. Sosial ərazi birlikləri və social strukturun mahiyyətini müqayisə etməyi bacarır

FTN 3. Sosial qanunları və social mobilliyi müqayisə edir, social etnik münasibətləri təhlil etməyi bacarır

FTN 4. Sosial institutlar və təşkilatların fəaliyyətini təhlil edir, social nəzarətin metodlarından istifadəni bacarır

FTN 5. Siyasətin, idarəetmənin, ictimai rəyin və hüququn sosiologiyasının müqayisəli təhlili ilə bağlı auditoriya qarşısında təqdimat etməyi bacarır

“AR konstitusiyası və hüququn əsasları” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1. hüququn anlayışı, nəzəriyyələri, onun obyektləri və subyektləri, norma və prinsipləri, mənbələri və s. haqqında lakonik, lakin dolğun məlumat və biliklərin əldə edilməsini bacarır

FTN 2. dövlətin anlayışı və onun mənşəyi haqqında nəzəriyyələr, dövlətlərin təsnifatı və konstitusiyaya haqqında məlumat və biliklərin mənimsənilməsi bacarır

FTN 3. Hüquqda insan və vətəndaş anlayışları, insan hüquqlarının anlayışı və təsnifatı, vətəndaşlıq məsələləri ilə əlaqədar bilikləri bilir;

FTN 4. Azərbaycan Respublikasında dövlət hakimiyyəti və idarəçilik sisteminin, habelə yerli özünüidarəetmənin və vətəndaş cəmiyyətinin mahiyyətinin bilir

FTN 5. Mülkiyyət, mülki hüquq, mülki müqavilə, habelə onlarla əlaqəli hüquqi anlayış və qavramların, müvafiq qanunvericilikdə əksini tapmış norma və prinsiplərini bacarır;

FTN 6. Ailə qavramının hüquqi-sosioloji əsaslarının araşdırılması, ailə qanunvericiliyinin təməl normalarının öyrənilməsini bilir

FTN 7. Müasir əmək bazarının araşdırılması qabiliyyətlərinin mənimsənilməsi. Əmək müqaviləsi, əmək hüquqları, əməyin mühafizəsi və s. fundamental hüquqi məsələlərin təhlili və araşdırılması bacarır.

FTN 8. Cinayət və cəza anlayışları, habelə cinayət qanunvericiliyinin təməl norma və prinsipləri haqqında məlumat və biliklərin əldə edilməsini bilir

FTN 9. İnzibati hüquq pozuntusu, inzibati məsuliyyət və s. anlayışların ətraflı öyrənilməsi, habelə hüquqların inzibati qaydada müdafiəsi məsələlərinin araşdırılmasını bacarır

“Məntiq” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1. Fənnin tədrisi nəticəsində tələbə təfəkkürünün qanunauyğunluqlarını bilir.

FTN 2. Bu qanunauyğunluqların öyrənilməsi tələbələrə mülahizə prosesində fikrin düzgün qurulmasını bilir.

FTN 3. Məntiq elminin qanunauyğunluqlara istinad edərək öyrənilməsi onlardan şüurlu surətdə istifadə olunmasına və mülahizələrin təhlil edilməsini bacarır.

FTN 4. Məntiq mülahizələrin düzgün və yaxud səhv olduğunu müəyyən edərək həqiqəti yanlışlıqdan ayırmağı bilir.

FTN 5. Təfəkkürün qanunauyğunluqlarının öyrənilməsi, onlardan mülahizə prosesində şüurlu surətdə istifadə edilməsini bacarır

FTN 6. Daha ardıcılıqla, qeyri-ziddiyyətli, sübutlu düşüncə səriştəsini yaratmaqla həm özünün, həm də özgənin fikirlərinə qarşı tənqidi münasibət qaydalarını bilir.

“Etika və estetika” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1. Etik prinsiplər, estetik dünya görüşü, estetik mədəniyyət, milli əxlaqi dəyərlər və s. kimi əxlaqi anlayışların tələbələr tərəfindən mənimsənilir.

FTN 2. Etik və estetik dünyagörüşünün formalaşmasına nail olurnur.

FTN 3. Əxlaqi şüur və əxlaqi prinsiplərin mahiyyəti öyrənilir.

FTN 4. Nəzəri və tətbiqi bilikləri bir-birindən ayırmağı bacarığı aşılır.

FTN 5. Etika və estetika sahəsində tədqiqatlar aparmaq, eləcə də tənqidi və müqayisəli təhlildən istifadə etmək bacarığı formalaşdırılır.

FTN 6. Mənəvi təsəvvürlərin inkişafı və etik təlimlər tarixinin təhlil edilməsi bacarığı verilir.

FTN 7. Borc, xeyir və şər, eləcə də digər kateqoriyaları ideal şəklində, davranışın əxlaqi prinsiplərini və normalarını, insanın müqəddəratı haqqında təlimi, həyatın mənasını təhlil etmək bacarığı verilir.

FTN 8. Gerçəkliyə emosional-hissi münasibət insanda müxtəlif quruculuq məsələlərinə dərin maraq oyadır və ümumbəşəri düşüncə xarakteri formalaşdırılır.

FTN 9. İnsanın gerçəkliyə olan estetik münasibətini anlamaq və bədii yaradıcılıq qanunauyğunluqlarını dərk etmək bacarığını formalaşdırılır.

“Multikulturalizmə giriş” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1. Multikulturalizmin mahiyyəti, yaranmasının səbəbləri, mədəniyyətin unikal tərkib hissəsi kimi əhəmiyyətini bilir;

FTN 2. Azərbaycanda multikulturalizmin inkişafında ümummillə lider H.Əliyevin rolunu bilir;

FTN 3. Dünya, o cümlədən Azərbaycan ictimai-fəlsəfi fikir tarixində formalaşmış tolerantlıq, multikulturalizm ideyaları və multikulturalizmin nəzəri-ideoloji əsaslarını bilir;

FTN 4. Cəmiyyətdəki dini və etnik-milli müxtəlifliyin tənzimlənməsində multikulturalizmin əhəmiyyətini bilir

FTN 5. Etnik-mədəni müxtəlifliyin tənzimlənməsində dünya dövlətlərinin mütərəqqi təcrübəsini bilir;

FTN 6. Multikulturalizm ilə sosial-iqtisadi inkişafın, xarici siyasətin qarşılıqlı münasibətini bacarır

FTN 7. Qərb ölkələrində etnik- mədəni müxtəlifliyin tənzimlənməsi xüsusiyyətlərini bacarır və multikulturalizmin Azərbaycan və dünya modelinin mahiyyətini, xüsusiyyətlərini, mənbələrini və üstünlüklərini bilir;

FTN 8. Müasir dövrdə Azərbaycan dövlətinin, Heydər Əliyev Fondunun multikulturalizm sahəsində gördüyü konkret işləri bilir

“İqtisadiyyat” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1. İqtisadiyyat təlimi tələbələrə əsas iqtisadi konseptlər və nəzarət modelləri kimi teoretik alətlər təmin edir. Tələbələr iqtisadi sahədə təsiri olan əsas prinsipləri öyrənirlər.

FTN 2. İqtisadiyyat təlimi tələbələrin təcrübələrini analiz etmək, iqtisadi məsələləri qiymətləndirmək və müxtəlif müstəqil tədqiqatlar üçün analitik bacarıqlar inkişaf etdirmək üçün imkanlar təmin edir.

FTN 3. Tələbələr iqtisadiyyat təlimində iştirak etməklə, fərqli iqtisadi vəziyyətləri qiymətləndirə və analiz etmək bacarığını inkişaf etdirirlər. Bu, tələbələrə reallıqla bağlı qərarlar vermək və müstəqil mühasibat aparmaq bacarığını verir.

FTN 4. İqtisadiyyat təlimi tələbələrə tədqiqat metodologiyası və texniki ilə tanışlıq etməyə kömək edir. Bu, tələbələrə müstəqil tədqiqat proqramları təşkil etmək və iqtisadi məsələləri araşdırmaq bacarığını inkişaf etdirməyə kömək edir.

FTN 5. İqtisadiyyat təlimi tələbələrə maraqlı təcrübələr və tədbirlər təqdim edir. Bu, iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində təcrübə əldə etmək və tələbələrin praktiki bacarıqlarını inkişaf etdirmək üçün fürsət yaratmağa kömək edir.

FTN 6. İqtisadiyyat təlimi geniş tədqiqat və layihə işləri təmin edir. Bu, tələbələrə müstəqil tədqiqat etmək, tədqiqat planlarını hazırlamaq və iqtisadi problemləri həll etmək bacarığını inkişaf etdirmək üçün bir sıra imkan təmin edir.

FTN 7. Tələbələr təlim çərçivəsində iqtisadi analizlər aparır və tədqiqatlar nəticəsində müstəqil fikirlərini, məsləhətlərini və nəticələrini təqdim etmək bacarığını inkişaf etdirirlər.

FTN 8. İqtisadiyyat təlimi tələbələrə analitik düşünmə və problemləri həll etmə bacarığı kimi ümumi bacarıqlar qazandırır və müxtəlif sahələrdə iqtisadi məsələlərə nail olmağa kömək edir.

Blok II

“Ekologiyada informasiya texnologiyalarının tətbiqi” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN1. İnformasiya sisteminin əsas anlayışlarını, təsnifatını və orda gedən prosesləri təsvir edir;

- FTN2. İnformasiya sistemləri xidmətlərinin idarə edilməsini (funksiyalar, proseslər, ölçmələri) izah edir;
- FTN3. İnformasiya sistemlərinin fəaliyyəti və inkişaf etdirilməsi xərclərinin qiymətləndirilməsini tətbiq edir;
- FTN4. Ətraf mühitin mühafizəsinin təşkilində müasir texnologiyalardan istifadə etməklə dərsin strukturunu qurur;
- FTN 5. Müasir təhsil konsepsiyalarını sistemli şəkildə təhlil edir;
- FTN6. Pedaqoji fəaliyyətin subyektləri ilə əməkdaşlıq münasibətləri qurur;
- FTN7. Pedaqoji cəhətdən məqsədyönlü, psixoloji cəhətdən təhlükəsiz təhsil mühiti yaradır;
- FTN8. Təhsilənlərin sinifdənkənar fəaliyyətini təşkil edir;
- FTN9. Müasir təhsil quruculuğunda və məktəb sistemində keçmişin mütərəqqi irsindən, pedaqoq və mütəfəkkirlərin bu günümüz üçün dəyərli ideyalarından müqayisəli şəkildə istifadə edir.

“İnformasiyanın idarə edilməsi və məlumatlar bazasının yaradılması”
fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

- FTN1. İnformasiya sisteminin əsas anlayışlarını, təsnifatını və orda gedən prosesləri təsvir edir;
- FTN2. İnformasiya sistemləri xidmətlərinin idarə edilməsini (funksiyalar, proseslər, ölçmələri) izah edir;

- FTN3. İnformasiya sistemlərinin fəaliyyəti və inkişaf etdirilməsi xərclərinin qiymətləndirilməsini tətbiq edir;
- FTN4. Ətraf mühitin mühafizəsinin təşkilində müasir texnologiyalardan istifadə etməklə dərsin strukturunu qurur;
- FTN 5. Müasir təhsil konsepsiyalarını sistemli şəkildə təhlil edir;
- FTN6. Pedaqoji fəaliyyətin subyektləri ilə əməkdaşlıq münasibətləri qurur;
- FTN7. Pedaqoji cəhətdən məqsədyönlü, psixoloji cəhətdən təhlükəsiz təhsil mühiti yaradır;
- FTN8. Təhsilalanların sinifdənənar fəaliyyətini təşkil edir;
- FTN9. Müasir təhsil quruculuğunda və məktəb sistemində keçmişin mütərəqqi irsindən, pedaqoq və mütəfəkkirlərin bu günümüz üçün dəyərli ideyalarından müqayisəli şəkildə istifadə edir.

**“Sahibkarlığın əsasları və biznesə giriş” fənni üzrə
təlim nəticələri (FTN)**

- FTN 1. Bazar iqtisadiyyatını səciyyələndirən biznes və sahibkarlığı təsvir edir;
- FTN 2. Bazar sistemində baş verən sosial-iqtisadi prosesləri nəzəri və praktiki baxımdan izah edir;
- FTN 3. Bazar iqtisadiyyatının əsas anlayışları olan sahibkarlığın və biznesin iqtisadi mexanizm kimi

fəaliyyətlərin cəmiyyətin və hər bir insanın həyatında əhəmiyyətli rol oynamasını əsaslandırır;

FTN 4. Azərbaycanda sahibkarlığın və biznesin inkişafı potensiallarını təhlil edir;

FTN 5. Potensialları olan şəxslərin, subyektlərin sahibkarlıq və biznesə qoşulmaları imkanlarını təhlil edir;

FTN 6. Sahibkarlığın və biznesin strateji baxımdan inkişafı imkanlarını və gələcək dövr üçün əhəmiyyətini əsaslandırılır.

“Politologiya” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1. Siyasət, demokratiya, siyasi təsisatlar, siyasi proseslər, siyasi hakimiyyət, siyasi sistem, siyasi rejim, seçki sistemi, azadlıq və s. kimi siyasi anlayışların tələbələr tərəfindən mənimsənilməsinə və onlarda siyasi dünyagörüşünün formalaşmasını bacarır.

FTN 2. beynəlxalq münasibətlərin və eləcə də Azərbaycandakı siyasi proseslərin mahiyyəti haqqında bilikləri bilir.

FTN 3. nəzəri və tətbiqi bilikləri bir-birindən ayırmağı bacarır, onların siyasi qərarların qəbul edilməsindəki rolunu bacarır.

FTN 4. Siyasi tədqiqatlar aparmaq, eləcə də tənqidi və müqayisəli təhlildən istifadə etmək bacarığını bilir.

FTN 5. siyasi prosesləri modelləşdirmək və proqnozlaşdırmağı bacarır.

FTN 6. insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarını dərk etmək və onları ictimai həyatın müxtəlif sahələrində istifadə etməyi bacarır.

FTN 7. dinləmək, öz rəyini müdafiə etmək və diskussiya aparmaq bacarığı, eyni zamanda müxtəlif siyasi problemlərin müstəqil həll edilməsi təcrübəsinə malikdir.

FTN 8. başqaları ilə əməli münasibətlər qurmaq, nümayəndəli siyasi təsisatlar vasitəsilə fərdi və qrup maraqlarını reallaşdırmağı bacarır.

İxtisas fənnləri

“Riyaziyyat” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 - Riyazi bilikləri ekoloji tədqiqatlarda tətbiq edir

FTN 2 - Ekoloji statistika sahəsində əsas anlayışları şərh edir

FTN 3 - Tədqiqat nəticələrinin statistik işlənilməsinə həyata keçirir

FTN 4 - Ekoloji tədqiqatlar zamanı statistika qaydalarından, nəzəriyyələrdən istifadə edir

FTN 5 - Ekoloji tədqiqatlar nəticəsində alınmış nəticələrin riyazi hesablamasını aparır

FTN 6 - Ekoloji tədqiqatlar nəticəsində əldə edilmiş nəticələrin dürüstlüyünü təyin edir

“Fizika” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 - Fiziki proseslərin və qanunauyğunluqların mahiyyətini izah edir

FTN 2 - Fiziki cisimlərin daxilində və ya onların iştirakı ilə baş verən hadisələri fiziki nöqtəyi nəzərindən izah edir

FTN 3 - Bizi əhatə edən maddi aləmin fiziki nöqteyi nəzərindən quruluş və xassələrini izah edir

FTN 4 - Müxtəlif şüaların xassələri haqqında biliklərə əsaslanaraq hadisələri şərh edir

FTN 5 - Təbiət hadisələrinin baş verməsi qanunauyğunluqlarını izah edir

FTN 6 - Ətraf mühit obyektlərinin obyektlərin tədqiqi üçün zəruri olan fiziki metodların mahiyyətinə dair biliklərə əsaslanaraq, onları tətbiq edir.

“Kimya” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 - Ümumi kimyanın əsas prinsipləri, anlayışlarını şərh edir

FTN 2 - Kimyəvi maddələrin tərkibi, quruluşu və xassələrini müəyyən edir

FTN 3 - Müxtəlif qatılıqlı məhlulların hazırlanması məqsədilə hesablamalar aparır.

FTN 4 - Qeyri-üzvi və üzvi maddələrin xassələrini müəyyən edir

FTN 5 - Kimyəvi çevrilmələrə müxtəlif amillərin təsirini izah edir

FTN 6 - Ətraf mühit obyektlərinin obyektlərin tədqiqi üçün zəruri olan kimyəvi metodların mahiyyətinə dair biliklərə əsaslanaraq onları tətbiq edir

“Biologiya” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 - Biologiyanın elmlər sistemində, təhsildə, insanın həyatında rolunu şərh edir
FTN 2 - Biologiyanın əsas prinsipləri və anlayışlarını şərh edir

FTN 3 - biologiyanın digər elmlərlə əlaqəsini, canlı orqanizmlərin hüceyrə quruluşu və onlarda baş verən fiziki-kimyəvi prosesləri izah edir

FTN 4 - Genetik informasiyanın ötürülmə qanunauyğunluqları şərh edir

FTN 5 - Bitki və heyvanların quruluşu, funksiyaları, yaşayış tərzini haqqında müəyyən izah edir

FTN 6 - insan orqanizminin mürəkkəb quruluşu və funksiyalarını, orqanizmdə baş verən proseslərin qanunauyğunluqlarını, insanın təbiətdə və cəmiyyətdə rolunu şərh edir

“Umumi ekologiya” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 - Ekologiyanın terminologiyasını və əsas anlayışlarını, konseptual əsaslarını, ekoloji biliklərin strukturu və ekoloji problemlərin həlli haqqında nəzəri bilikləri formalaşdırır

FTN 2 - Canlı sistemin orqanizm səviyyəsində təşkilinin əhəmiyyətini, canlı və cansız təbiətin qarşılıqlı

əlaqələrinin mürəkkəbliyini, insanın ekoloji sistemlərdə və bütöv biosferdə yerinin dərk edilməsinə əsaslanan hərtərəfli ekoloji dünyagörüşü formalaşdırır FTN 3 - Əsas ekoloji amillər və yaşayış mühitləri və orqanizmlərin onlara uyğunlaşması, orqanizmlərin ətraf mühit ilə qarşılıqlı əlaqələrinin əsas qanunauyğunluqlarını şərh edir FTN 4- Populyasiyanın strukturu və dinamikası, populyasiyanın yaşama strategiyasının tipləri, sağ qalma əyriləri, populyasiyanın sayının və sıxlığının qiymətləndirilməsi metodlarını şərh edir

FTN 5 - Biosenozun taksonomik tərkibi və funksional strukturunu, biosenozlarda biotik əlaqələrin tiplərini şərh edir.

FTN 6 - Biosferin təkamülü, biosferin davamlılığının qorunması, canlı sistemlərin özünü-tənzipləməsi və məhsuldarlığının qanunauyğunluqlarını şərh edir.

“Heyvan ekologiyası” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 - Heyvan ekologiyası, ümumi ekologiyanın törəmə elmi olaraq, heyvanlar aləmini planet miqyasında açıq bir sistem, ətraf mühitlə qarşılıqlı asılılıq və qarşılıqlı əlaqə olaraq qəbul edir

FTN 2 - Heyvan ekologiyası canlı sistemlərdə rabitə və məlumat ötürmə proseslərini populyasiyada həm

növdaxili, həm də növlər arası əlaqədə birləşdirici zəncir kimi qəbul edir.

FTN 3- Heyvan ekologiyası fənni fiziologiya, morfologiya, etologiya, zoocoğrafiya və paleontologiya ilə birbaşa əlaqələrini şərh edir.

FTN 4 - Fənn heyvanların müxtəlif ekoloji qruplarını, onların quru və su ərazilərinin müxtəlif biotoplarındakı ekoloji nişalarını şərh edir.

FTN 5 - Müxtəlif şəraitlərə uyğunlaşmalarından asılı olaraq prokariotlardan tutmuş eukariotlara qədər orqanizmlərin morfoloji, fizioloji, etoloji və s. xüsusiyyətlərini şərh edir.

FTN 6 - Heyvanlar aləminin biomüxtəlifliyini və İnsanlar üçün əhəmiyyətini şərh edir.

“Biomüxtəlifliyin qorunması” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 - Yer kürəsində həyatın müxtəlifliyi haqqında təsəvvürlərin dərk edilməsi üçün ümumi dünyagörüşünü, planetdə həyatın qorunması üçün yüksək vətəndaş məsuliyyətini formalaşdırır

FTN 2 - Bioloji müxtəlifliyin funksiyalarını və dəyərliliyini, biomüxtəlifliyin səviyyələrini şərh edir.

FTN 3 - Biomüxtəlifliyin monitorinqi və xəritələşdirilməsi haqqında məlumatlandırır.

FTN 4 - Biomüxtəlifliyin azalma səbəblərini və qorunması strategiyalarını şərh edir

FTN 5 - Qitələrin biomüxtəlifliyi, həmçinin Azərbaycanın biomüxtəlifliyi haqqında məlumat verir

FTN 6 - Biomüxtəlifliyin qiymətləndirilməsi və mühafizəsinin müasir istiqamətlərini şərh edir

**“İnsan ekologiyası və dayanıqlı inkişaf” fənni üzrə
təlim nəticələri (FTN)**

FTN 1 - insan və ətraf mühit qarşılıqlı münasibətlərinin əsas ekoloji məsələləri, təbiət və cəmiyyətin davamlı inkişafının imkan və perspektivləri, davamlı inkişafın keçidinin əsas problemlərini şərh edir

FTN 2 - İnsanın sağlamlığı və sosial rifahını təyin edən təbii və sosial mühit amilləri; insan davranışının bioloji və sosial əsasları haqqında məlumat verir

FTN 3 - Təbii və antropogen amillərin insana təsiri, ətraf mühit amillərindən asılı olaraq xəstəliklərin klassifikasiyasını şərh edir

FTN 4 - “İnsan-cəmiyyət” sistemində qarşılıqlı təsirlərin fəlsəfi əsaslarını, insan-təbiət qarşılıqlı əlaqələrinin tarixi tiplərini; ekoloji böhranların səbəblərini; ekoloji problemlərin kompleks xarakterini şərh edir

FTN 5 - Şəhər mühitində və kənd yerlərində əhəlinin həyat tərzini və keyfiyyətinin əsas səciyyəvi cəhətlərini;

insanın yaşayış mühitinin formalaşması amillərini şərh edir

FTN 6 - İnsan və təbiətin harmoniyasına əsaslanan cəmiyyətin inkişafının ekoloji-iqtisadi və hüquqi siyasəti haqqında məlumat verir

**“Ekoloji monitoring” fənni üzrə
təlim nəticələri (FTN)**

FTN 1 - Ətraf mühitin bütün komponentlərini və onların qarşılıqlı əlaqələrini əhatə edən müasir monitoring sisteminin strukturu, təşkili və fəaliyyəti prinsiplərini şərh edir

FTN 2 - Biomonitorinq və bioindikasiya, müxtəlif mühitlərdə bioindikasiya haqqında məlumatlandırır

FTN 3 -Təbiətdə bitkilərin və heyvanların biomüxtəlifliyinin monitoringinin xüsusiyyətlərini şərh edir

FTN 4 - Kimyəvi monitoring sisteminin təşkilində prioritetləri şərh edir

FTN 5 - Ekoanalitik nəzarətin üsul və metodlarını, kontakt və məsafədən müşahidə metodlarını şərh edir

FTN 6 - Atmosferin, hidrosferin və torpaqların çirklənməsinin monitoringi, radioekoloji monitoringi şərh edir

“Ekoloji kimya” fənni üzrə
təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 - Yer in geosferi və baş verən prosesləri, planetar metabolizmi, pollyutantlar, onların mənbələri və biosferdə paylanmasını şərh edir

FTN 2 - çirkləndirici maddələrin yol verilən qatılıq və hədd səviyyələrini izah edir

FTN 3 - kimyanın müasir nəzəri məsələlərini və müxtəlif mühitlərdə - atmosfer, hidrosfer və litosferdə baş verən kimyəvi prosesləri və kimyəvi maddələrin analiz üsullarını şərh edir

FTN 4 - çirkləndiricilərin əsas qruplarını, onların miqrasiyasını, transformasiyasını və ekosistemlərdə toplanmasını izah edir

FTN 5 - mühit faktorlarının orqanizmə təsir mexanizmini və onun davamlılıq həddini, mühitin stress təsirlərinə uyğunlaşma yollarını izah edir

FTN 6 - müxtəlif təbiətli çirkləndiricilərin orqanizmlərə, biosenoza və insan orqanizminə təsirinin xüsusiyyətlərini şərh edir

“Ekoloji tədqiqat metodları” fənni üzrə
təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 - Klassik metodlar, instrumental metodlar, analiz üçün istifadə edilən cihazlar, kimyəvi analizin əhəmiyyəti və istifadə sahələri haqqında məlumatları izah edir.

FTN 2 - Ayırma və qatılaşdırmanın miqdarı xarakteristikalarını, ekstraksiyanın aparılma üsullarını, ekstraksiyanın praktiki istifadə olunmasını şərh edir.

FTN 3 - Ağır metaların emissiya mənbələrini, su ekosistemlərində ağır metalların tapılma formaları və onların toksikliyinə təsir edən amilləri şərh edir

FTN 4 - Molekulyar-adsorbsion spektrometriya və fotometrik analiz metodlarını izah edir

FTN 5 - Xromatoqrafik analiz metodlarının növlərini, tətbiq sahələri və xüsusiyyətlərini izah edir

FTN 6-Analiz nəticələrinin riyazi qiymətləndirilməsini, analizin dəqiqliyi, düzgünlüyü, seçiciliyi, sistematik və təsadüfi səhvlər haqqında məlumatları şərh edir.

“Hava və suyun keyfiyyəti çirklənməsi və mühafizəsi”

fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 - Atmosferin təbəqələri, quruluşu və tərkibini, biosferdə suyun rolu, təbii suların təsnifatını şərh edir

FTN 2 - Atmosferdə gedən kimyəvi reaksiyaları, təbii suların qaz tərkibi, təbii sularda aerob və anaerob proseslər, yağıntılarda mikrokomponentləri izah edir

FTN 3 - İstixana effektinin yaranmasına səbəb olan qazlardan, onların atmosferdə rolunu, suyun fiziki-ekoloji göstəriciləri, təbii suların kimyəvi çirklənməsi, hidroekosistemin kimyəvi-ekoloji monitorinqini şərh edir

FTN 4 - Turşu yağışları əmələgəlmə səbəbləri, turş yağışların fəsadlarını, içməli suyun sanitar- gigiyenik-epidemioloji və ekoloji cəhətdən qiymətləndirilməsini izah edir

FTN 5-Atmosfer aerozollarının havada rolu, onların toksiki təsirini, içməli suyun miqdarı, içməli suların çirklənməsi. Azərbaycanda içməli su problemini izah edir

FTN 6 - Havanı çirklənməsinin aradan qaldırılma üsullarını, tullantı sularının təmizlənməsi metodlarını (mexaniki, fiziki-kimyəvi, kimyəvi və bioloji təmizləmə) şərh edir

**“Biosfer və onun mühafizəsi” fənni üzrə
təlim nəticələri (FTN)**

FTN 1 - Biosfer haqqında əsas anlayışları, biosferin quruluşunu, onun biotik təkamülünü şərh edir

FTN 2 - Canlı, biogen və biokos maddələri, canlı orqanizmlərin biosferin komponentləri ilə qarşılıqlı əlaqəsini şərh edir

FTN 3 - Böyük (geoloji) dövrən və kiçik (biogeokimyəvi) dövrən, biosferdə canlı maddələrin funksiyalarını izah edir

FTN 4 - Kimyəvi elementlərin biogeokimyəvi dövrənə, qeyri-üzvi maddələrin biosferdə rolunu şərh edir

FTN 5-Biosferin noosferə çevrilməsi, biosfer və texnosferin müqayisəsini izah edir

FTN 6-Tullantısız istehsalatın yaradılmasının əsas prinsiplərini, tullantısız istehsalın ekoloji əhəmiyyəti, şərh edir

“Sənaye ekologiyası” fənni üzrə
təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 “ əsas qlobal problemləri, canlı orqanizmlərin təbiətlə qarşılıqlı əlaqələrinin əsas qanunauyğunluqlarını şərh edir

FTN 2 - çirkləndiricilərin ətraf mühitə təsirini və onların biosferdə miqrasiyasını şərh edir

FTN 3 - ətraf mühitin keyfiyyətinin əsas normativlərini izah edir

FTN 4 - təbiətdən rəşional istifadənin və ətraf mühitin mühafizəsinin əsas üsullarını şərh edir

FTN 5 - sənaye və məişət tullantılarının emalı üsullarını və onların təkrar istifadəsini izah edir

FTN 6 - tullantısız və resursqoruyucu istehsalatın təşkilinin prinsiplərini şərh edir

**“Yer elmlərinin əsasları” fənni üzrə
təlim nəticələri (FTN)**

FTN 1 - Yer in coğrafi təbəqəsinin tərkibini, strukturunu və inkişafının ümumi qanunauyğunluqlarını təhlil edir

FTN 2 - Yeri bir planet kimi öyrənən bütün elmlərin: coğrafiya, geofizika, geologiya və b. əsas məzmununu şərh edir

FTN 3 - Yer in əmələgəlməsi, tərkibi, quruluşu, hərəkətləri, onun inkişaf tarixi, faydalı qazıntıların mənşəyi, onların yerləşməsi qanunauyğunlaqları izah edir

FTN 4 - Yer səthində yaranan əsas relyef formalarını tədqiq edir

FTN 5 - Ətraf mühitin kompleks tədqiqində yer elmlərinin sistemli yanaşmasını mahiyyətini aydınlaşdırır

FTN 6 - Yer elmlərində ətraf mühitin öyrənilməsində məsafədən çəkiliş şəkillərindən istifadə xüsusiyyətlərini müəyyən edir

“Ekoloji kartoqrafiya və coğrafi informasiya sistemləri” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 - Ekoloji xəritələşdirmə üçün təsvir üsullarının öyrənilməsini həyata keçirir

FTN 2 - Coğrafi informasiya sistemlərinin əsas xüsusiyyətlərini şərh edir

FTN 3 - Ekoloji xəritələşdirmədə coğrafi informasiya sistemlərində program və aparat təminatlarını istifadə edir

FTN 4 - Ekoloji monitorinqdə yerin məsafədən çəkiliş şəkillərindən istifadəni tətbiq edir.

FTN 5 - Ətraf mühitin kompleks öyrənilməsində coğrafi informasiya sisteminin imkanlarından istifadə edərək hesablamalar aparır

FTN 6 - Coğrafi informasiya sistemlərində ekoloji xəritələri tərtib edir

**“Təbil resursların dayanaqlı idarə edilməsi” fənni üzrə
təlim nəticələri (FTN)**

FTN 1 - Cəmiyyətin və təbiətin qarşılıqlı münasibətini şərh edir

FTN 2 - Təbii resurslardan səmərəli istifadənin və onun mühafizəsinin əsasını təşkil edir

FTN 3 - Təbii resurslardan dayanaqlı istifadənin hüquqi əsaslarını tərtib edir

FTN 4 - Təbii resursların dayanaqlı istifadə etmənin təşkilati-hüquqi təminatını həyata keçirir

FTN 5 - Təbii resursların dayanıqlı idarə etmənin ekoloji-hüquqi məsuliyyətini müəyyən edir

FTN 6 - Təbii resurslardan istifadənin ekoloji-hüquqi rejimini tətbiq edir

“Meşəçilik” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 - Meşə ekosistemləri və təbii mühitin bərpasının məzmununu şərh edir

FTN 2 - Meşə ekosistemlərinin ekoloj mühitin formalaşmasında yerini tədqiq edir

FTN 3 - Meşələrin istilik və rütubət rejiminin öyrənilməsini təyin edir

FTN 4 - Meşə ekosistemlərinin inkişaf mərhələlərinin hesablanması aparır

FTN 5 - Meşə yanğınları və ona qarşı mübarizə tədbirlərini səciyyələndirir

FTN 6 - Meşələrdən qırma üsullarının elmi əsaslarını həyata keçirir

“Landşaftşünaslıq və landşaftın ekologiyası” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 - Landşaftları formalaşdıran yerli, regional və global amillərini səciyyələndirilməsi təyin edir

FTN 2 - Landşaftların tiplərini, dinamikasını və təkamül mərhələsinin qanunauyğunluqları müəyyən edir

FTN 3 - landşaftın pozulma həddini və landşaftların biosferdə yerini səciyəsini şərh edir

FTN 4- Landşaftların ekoloji tutumunun hesablanması aparır

FTN 5 - Landşaftların antropogen təsirlərə müqavimət dərəcəsini təbiiq edir.

FTN 6 - Landşaftların tədqiqində yerin məsafədən çəkiliş şəkilləri və müasir kompyuter proqramlarından istifadə edir

“Coğrafi ekologiya” fənni üzrə
təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 - Ekocoğrafi proseslərin kosmik, planetar xüsusiyyətlərini şərh edir

FTN 2 - Ekocoğrafi proseslərin regional, lokal xüsusiyyətlərini və əlaqələrini şərh edir

FTN 3 - Ekosistemlərin funksiyasını, dinamikliyini, geokimyəvi, geofiziki xassələrini izah edir

FTN 4 - Ekosistemlərin cəmiyyətə yararlığının optimallıq dərəcələrini şərh edir

FTN 5 - Müasir ekologiya və klassik fundamental bioekologiya əsaslarını, canlı maddənin biosferdə rolunu izah edir

FTN 6 - Ekosistemlərin ekologiyası, onların dinamikası və qarşılıqlı münasibətlərini şərh edir

“Torpaqşünashlıq” fənni üzrə
təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 - torpaqların genezisini, quruluşunu, tərkib və xassələrini şərh edir

FTN 2 - torpaqların coğrafi yayılmasının qanunauyğunluqlarını şərh edir

FTN 3 - torpağın əsas xassəsi olan münbitliyinin formalaşmasını və inkişafını müəyyən edən ətraf mühitlə qarşılıqlı əlaqəsini izah edir

FTN 4 - torpaqdan kənd təsərrüfatında və iqtisadiyyatın digər sahələrində səmərəli istifadənin yollarını şərh edir

FTN 5 - torpaq örtüyünün kənd təsərrüfatında İstifadəsi şəraitində dəyişkənliyini izah edir

FTN 6 - torpağın münbitliyinin artırılması və bərpası metodlarını şərh edir

“Ekologiya hüququ” fənni üzrə
təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 - Azərbaycan Respublikası Torpaq Məcəlləsini şərh edir

FTN 2 - Azərbaycan Respublikasının Meşə Məcəlləsini şərh edir

FTN 3 - Azərbaycan Respublikası Su Məcəlləsini izah edir

FTN 4 - Ətraf mühitin mühafizəsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanun normalarını şərh edir

FTN 5 - Ekoloji qanunvericiliyin tətbiqi ilə əlaqədar olan digər normativ-hüquqi aktları izah edir

FTN 6 - Ətraf mühitin mühafizəsinin hüquqi və qeyri-hüquqi formalarını izah edir.

“Mülki müdafiə” fənni üzrə
təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 - Mülki müdafiənin əsasları, qüvvə və vasitələrini bilməlidir.

FTN 2 - Fövqəladə hallar və onların xarakteristikalarını bilməlidir.

FTN 3 - Fövqəladə hallarda əhəlinin mühafizəsi, əhəlinin mülki müdafiə üzrə maarifləndirilməsi haqqında biliklərə yiyələnməlidir.

FTN 4 - Fərdi və kollektiv mühafizə vasitələrindən istifadə etməyi bacarmalıdır.

FTN 5 - Fövqəladə hallarda sənaye obyektlərinin işinin dayanıqlığının əsaslarını və qiymətləndirilməsini bilməlidir,

FTN 6 - Fövqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılması yollarının təşkili və həyata keçirilməsi haqqında biliyə malik olmalıdır.

Ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilən fənlər

Blok I

“Ekologiya və həyat fəaliyyətinin təhlükəsizliyi” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1. Ekologiya və həyat fəaliyyətinin təhlükəsizliyinin nəzəri əsasları, problemləri, təhlükəsizlik sistemləri və növləri hər tərəfli şərh olunur.

FTN 2. istehsalat mühitində həyat fəaliyyətinin təhlükəsizliyi, həyat fəaliyyətinin hüquqi və təşkilati məsələlərini, elektrik təhlükəsizliyini, yanğın profilaktikasının əsaslarını, əməyin təhlükəsizliyinin təşkilatim məsələlərini, əmək mühafizəsi işlərinin təşkilini izah edir.

FTN 3. Fövqəladə hallar və onların xarakteristikalarını bilməklə yanaşı, fəvqəladə hallarda sənaye obyektlərinin işinin dayanıqlığının əsaslarını və qiymətləndirilməsini bilməlidir,

FTN 4. Fövqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılması yollarının təşkili və həyata keçirilməsi haqqında biliyə malik olmalıdır,

FTN 5. Ekologiya və həyat fəaliyyətinin təhlükəsizliyinin əsaslarını hər tərəfli öyrənilməsinə şərh edir.

FTN 6. Ekologiya və həyat fəaliyyətinin təhlükəsizlik konsepsiyasının məqsədi, yolları, təhlükəsizliyin geosiyasi amilləri, təmin olunma prinsipləri, müasir və

ekstremal şəraitlərdə şəxsiyyətin təhlükəsizliyi, əhalinin təhlükəsizliyinin təminatı məsələləri şərh olunur.

**“Ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi” fənni üzrə
təlim nəticələri (FTN)**

FTN 1. ƏMTQ haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunlarını şərh etmək

FTN 2. Torpağın qiymətləndirilməsi və münbitliyinin təyin edilməsi barədə tələbələri məlumatlandırmaq

FTN 3. Ətraf mühitin çirkləndiriciləri barədə elmi yeniliklərdən danışmaq

FTN 4. Ətraf mühitə antropogen təsirlərin izahını vermək

FTN 5. Çirklənmə dərəcəsinə görə torpaqların qiymətləndirilməsi.

FTN 6. ƏMTQ-nın qiymətləndirilməsinin mahiyyətini tələbələrə açıqlamaq

Blok II

**“Qafqazın ekoloji şəraiti və ekoloji əməkdaşlıq” fənni
üzrə təlim nəticələri (FTN)**

FTN 1- Qafqazın ekoloji şəraiti və bu sahədə ekoloji əməkdaşlığın öyrənilməsinin aktuallığı.

FTN 2- Qafqazın Asiya və Avropada coğrafi ərazi kimi əhəmiyyəti.

FTN 3- Qafqazın əhalisi, Qafqaz xalqları və ərazinin geosiyasi əhəmiyyəti

FTN 4- Qafqazın iqtisadiyyatı və ətraf mühitin ekoloji problemləri.

FTN 5- Qida sənayesi Qafqaz regionunda güclü inkişaf edən sahə kimi.

FTN 6- Metsamor Atom Elektrik Stansiyası və Qafqaz regionu ətrafında cərəyan edən təhlükə.

FTN 7- Qafqaz regionunda su ehtiyatlarının inteqrasiyalı idarə edilməsi problemləri

“Eksperimental ekologiya” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1. Ekosistemlər, onların tipləri, strukturu və funksiyaları, Texnogeniz şəraitdə aqroekosistemlərin fəaliyyəti

FTN 2. Kimyalaşmanın ekoloji problemləri, Bitkilərin mühafizəsində kimyəvi vasitələrin tətbiqinin ekoloji problemləri

FTN 3. Kənd təsərrüfatı istehsalının təbii resurs potensialı, Selitə ərazilərin ekologiyası

FTN 4. Torpaqdan istifadə zamanı baş verən neqativ hallar, Ekologiyanın metodları, Ekoloji nöqtəyi-nəzərdən mühit və amil anlayışı

FTN 5. Azərbaycan respublikası landşaftlarına antropogen təsir, Aqromühitdə radionuklidlərin mənbələri və onların miqراسiyası

FTN 6. Ətraf mühitin vəziyyətinin qiymətləndirilməsi kriteriyaları, Biosferdə insan fəaliyyətinin rolu

FTN 7. Azərbaycanın torpaq ehtiyatlarına təsir edən əsas neqativ proseslərin xüsusiyyətləri, Radioaktiv cirkənmənin ekoloji nəticələri

Blok III

“Ekoloji biotexnologiya” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1. Biotexnologiyanın inkişaf mərhələləri, məqsəd və vəzifələri, Mikroorqanizmlərin becərilmə üsullarının ekoloji problemləri

FTN 2. Biotexnologiyanın istehsal sahələrində yaranan ekoloji problemlər, Fermentlərin biosintezi və ferment preparatlarının alınması zamanı yaranan ekoloji təhlükə

FTN 3. Gen mühəndisliyinin əsas anlayışları, Gen mühəndisliyinin biotexnoloji istifadəsindən yaranan ekoloji təhlükə

FTN 4. Mikroorqanizmlərin köməyi ilə biokütlədən enerjinin istehsalında yaranan ekoloji problemlər, Çirkəb suların biotexnoloji üsullarla təmizlənməsinin ekoloji problemləri

FTN 5. Mikrobioloji proseslər və onlardan sənayedə istifadənin ekoloji problemlər,

Mikrobioloji istehsal proseslərində istifadə olunan xammal ehtiyatının ekoloji təhlükəsi

FTN 6. Günəş enerjisindən istifadə biotexnologiyası, Kənd təsərrüfatı preparatlarının biotexnoloji istehsalının ekoloji təhlükəsi

**“Xəzər dənizi və sahil zonalarının ekologiyası” fənni
üzrə təlim nəticələri (FTN)**

FTN 1. Xəzər dənizinin etimologiyası, Xəzər dənizinin fiziki –coğrafi şəraiti

FTN 2. Xəzər dənizinin hidrologiyası ,Xəzər dənizinin bioloji resursları , Xəzərin ekoloji problemləri

FTN 3. Xəzər dənizinin fauna və florasına təsir edən ekoloji problemlər, Xəzər dənizinin monitorinqi

FTN 4. Xəzər dənizininə təbii və antropogen təsirlər ,Xəzər dənizinin körfəzləri , çayları və limanlarının ekoloji problemləri

FTN 5. Xəzər dənizinin ətraf mühitinin çirklənmədən qorunması, Xəzər dənizinin əsas çirklənmə mənbələri və mühafizəsi

FTN 6. Suyun neftlə çirklənməsinin Xəzərin bioloji ehtiyatlarına təsiri, Xəzər dənizinin hidrometeoroloji xarakteristikası

FTN 7. Xəzərin geomorfoloji xüsusiyyətləri ,Xəzərin sahil zonalarının ekologiyası

Blok IV

“Rekreasiya zonaları, qoruqlar və yasaqlıqlar” fənni
üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1- Rekreasiya zonaları, qoruq və yasaqlıqlar fənninin tədrisində əsas məqsəd.

FTN 2- Rekreasiya zonaları və meşə rekreasiyasının növləri.

FTN 3- Rekreasiya zonalarında elmi-tədqiqat və ekoloji maarifləndirmə fəaliyyəti

FTN 4- Azərbaycanın təbiət abidələri.

FTN 5- Azərbaycanın Dövlət Təbiət Qoruqları.

FTN 6- Azərbaycanın Dövlət Təbiət Yasaqlıqları.

FTN 7- Azərbaycanın Milli Parkları.

“Su ehtiyatlarının kompleks istifadəsi və mühafizəsi”
fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1. Azərbaycanda su ehtiyatları və onların keyfiyyətinin xarakteristikası, Azərbaycanda su ehtiyatlarının ekoloji vəziyyəti, sənayedə, energetika və suvarma əkinçiliyində sudan istifadə

FTN 2. Su ehtiyatlarından istifadə qaydaları, onun idarə olunması və su qanunvericiliyi, Hidrotexniki tikintilər, onların su təsərrüfatında rolu, su təsərrüfatı Kompleksi və onların xüsusiyyətləri

FTN 3. Su ehtiyatlarının inteqrasiyalı idarə olunmasının əsas prinsipləri, Azərbaycanın su ehtiyatlarının idarə etmə strukturu və milli su qanunvericiliyi, Abşeron yarmadası göllərinin ekoloji vəziyyəti, mineral su ehtiyatlarından səmərəli istifadə

FTN 4. Hidrosferin mahiyyəti və çayların su ehtiyatlarından istifadə, Qeyri-ənənəvi suların yaranma mənbələri, ehtiyatı və suvarmada istifadəsi, Su ehtiyatlarının özü təmizləməsi və keyfiyyəti

FTN 5. Hidrosferdə monitoring sistemi, dəniz və okean sularının təbii ehtiyatları, Yeraltı suların istifadəsindən yaranan çirklənmə mənbələri

FTN 6. Xəzər dənizinin çirklənməsinin qarşısının alınması, Hidrosferin çirklənməsi və çirklənmə maddələri

FTN 7. Hidrosferə təbii və antropogen təsirlər, Azərbaycanda meliorasiya və su təsərrüfatının inkişafı, su ehtiyatlarının mühafizəsi

Blok V

“Ekologiyanın əsasları və təbiətdən səmərəli istifadə”

fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 - Ekologiyanın terminologiyasını və əsas anlayışlarını, konseptual əsaslarını, təbii sərvətlərin qorunması, ətraf mühitin mühafizəsi proseslərində ekoloji biliklərin strukturu və ekoloji problemlərin həlli haqqında nəzəri bilikləri formalaşdırır. FTN 2 - Canlı sistemin orqanizm səviyyəsində təşkilinin əhəmiyyətini, canlı və cansız təbiətin qarşılıqlı əlaqələrinin mürəkkəbliyini, insanın ekoloji sistemlərdə və bütöv biosferdə yerinin dərk edilməsinə əsaslanan hərtərəfli ekoloji dünyagörüşü formalaşdırır FTN 3 - Əsas ekoloji amillər və yaşayış mühitləri və orqanizmlərin onlara uyğunlaşması, orqanizmlərin ətraf mühit ilə qarşılıqlı əlaqələrinin əsas qanunauyğunluqlarını şərh edir

FTN 4- Populyasiyanın strukturu və dinamikası, populyasiyanın yaşama strategiyasının tipləri, sağ qalma ayriləri, populyasiyanın sayının və sıxlığının qiymətləndirilməsi metodlarını şərh edir

FTN 5 - Biosenozun taksonomik tərkibi və funksional strukturunu, biosenozlarda biotik əlaqələrin tiplərini şərh edir.

FTN 6 - Biosferin təkamülü, biosferin davamlılığının qorunması, canlı sistemlərin özünütənzimləməsi və məhsuldarlığının qanunauyğunluqlarını şərh edir.

FTN 7 - təbiətdən istifadənin maddi-texniki, iqtisadi və ekoloji əsaslarını, təbiətdən istifadənin idarə edilməsini, alternativ və bərpa olunan təbii sərvətlərdən istifadəni şərh edir.

**“Azərbaycanın ekoloji problemləri” fənni üzrə
təlim nəticələri (FTN)**

FTN 1 - Təbiət cəmiyyətin yaşaması və məhsuldar istehsal qüvvələrinin inkişafını sintezi. Təbii şərait, cəmiyyətin təsərrüfat fəaliyyətinin istiqaməti, intensivliyi və inkişaf dərəcəsinin təyini.

FTN 2 - Təbiətdən istifadənin iqtisadi qanunları, iqtisadiyyatın biosferdə müvazinatın pozulmasında başlıca amil kimi şərh. Antropogen təsirlərin nəticəsində təbiətdə baş verən dəyişikliklərin miqyasının, keyfiyyət və cəmiyyətin parametrlərinin təyin olunması.

FTN 3 - Azərbaycanın torpaq fondu, torpaq tiplərinin xarakteristikası. Torpaqlar münbitliyi, mexaniki, fiziki, kimyəvi və su xassələriş torpaqların eroziyası defilyasiyası. Eroziyaya qarşı mübarizə tədbirlərinin aparılmasının təyini.

FTN 4 - Respublikamızın əsas yeraltı sərvətlərinin təsnifatı, təsərrüfat əhəmiyyəti. Təsərrüfat əhəmiyyətinə görə faydalı qazıntıların qruplarının təyini.

FTN 5 - Azərbaycanda su ehtiyatları və onlardan səmərəli istifadə. Azərbaycanın çayları, gölləri və su anbarlarının ekoloji problemlərinin qiymətləndirilməsi. Xəzər dənizinin ekoloji vəziyyəti və ondan istifadə yolları.

FTN 6 - Azərbaycanın müasir bitkiliyinin formalaşması. Bitki örtüyünün ətraf mühitə təsiri və insan həyatında rolunun qiymətləndirilməsi. Biçənəklərin, çəmənliklərin, su bitkiləri və otlaqların mühafizəsi. Bitkilər səmərəli istifadənin iqtisadi, hüquqi və ekoloji əsaslarının qiymətləndirilməsi.

Blok VI

“Qara və əlvan metalların ekologiyası” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1. Qara və əlvan metallar özlüyündə xammal olmasını izah edir

FTN 2. Qara və əlvan metalların ekologiyası fənnində emal üsulları dedikdə xammalın məhsula çevrilənə qədər məruz qaldığı bütün fiziki və kimyəvi proseslərin cəmi şərh olunur.

FTN 3. Qara və əlvan metallurgiya sənayesinin inkişafını şərh edir.

FTN 4. Xalq təsərrüfatının, xüsusilə maşınqayırma sənayesinin metallara və metallik xəlitələrə olan tələbatının ödənməsi, müxtəlif texnika və texnologiya sahələrinin yüksək təmizliyə malik metallarla təmin olunması, müasir texnikanın get-gedə artan tələbatına cavab verən kompleks xassələrə malik ərintilərin istehsal olunmasını izah edir.

FTN 5. Metalların (qara və əlvan) mexaniki emalının əsasları şərh edilir.

FTN 6. Dağ-mədən sənayesinin ətraf mühitə zərərli təsirinin azaldılması yolları, Geoloji-kəşfiyyat işlərinin aparılması zamanı ətraf mühitin qorunması tədbirlərini izah edir.

“Ekoloji təhlükəsizlik” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1. Ekoloji təhlükəsizliyin nəzəri əsasları, problemləri, təhlükəsizlik sistemləri və növləri hər tərəfli şərh olunur.

FTN 2. Ekoloji təhlükəsizlik- fərdin, cəmiyyətin və dövlətin həyati əhəmiyyət kəsb edən mənafeələrinin ətraf mühitə antropogen təsiri nəticəsində, həmçinin, təbii fəlakətlər nəticəsində baş verən həqiqi və potensial təhlükələrdən mühafizə olunmasını izah edir.

FTN 3. Ekoloji təhlükəsizlik insanın, cəmiyyətin, dövlətin, dünya birliyinin, müxtəlif təhlükəli və zərərli amillərdən

mühafizəsi sahəsində nəzəri və təcrübi bilikləri öyrətməyi şərh edir.

FTN 4. Təhlükəsizlik sahəsində normativ-hüquqi sənədləri, təhlükəsizliyi təmin edən mühəndis-texniki vasitələri və onların hesabat metodlarını izah edir.

FTN 5. Fövqəladə hallar və onların xarakteristikalarını bilməlidir.

FTN 6. Fövqəladə hallarda əhalinin mühafizəsi, əhalinin mülki müdafiə üzrə maarifləndirilməsi haqqında biliklərə yiyələnməlidir.

Blok VII

“Nəzəri ekologiya” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1- Mühit anlayışı. .Orqanizmlərin mühitlə qarşılıqlı əlaqəsini şərh edir.

FTN 2- Canlı orqanizmlərin ümumi təsir qanunauyğunluqlarını izah edir.

FTN 3- Biosfer nəzəriyyəsinin yaranmasını izah edir

FTN 4- Biosferdəki həyatın geniş fəallığından və kosmik radiasiyadan asılılığını izah edir

FTN 5 – Fotosintez hadisəsini izah edir

FTN 6- Temperaturun orqanizmlərə təsiri

**“Ekosistemlərin riyazi modelləşdirilməsi” fənni üzrə
təlim nəticələri (FTN)**

FTN 1- Ekoloji sistemlərdə tətbiq edilən riyazi modellərin təsnifatı.

FTN 2- Stoxastik modelləşdirmə və riyazi modelləşdirmə.

FTN 3- İqtisadi –riyazi modelləşmə prosesi və təsnifatı.

FTN 4- Sistem anlayışı haqqında ümumi məlumat və sistemli yanaşma.

FTN 5- İlkin məlumatların toplanması və riyazi modellərin qurulması.

FTN 6- İqtisadi-riyazi üsulların tətbiq sahələri.

Blok VIII

**“Təbii və mədəni irsin mühafizəsi” fənni üzrə
təlim nəticələri (FTN)**

FTN 1- Mədəniyyət anlayışının tarixini şərh

FTN 2- Ekoloji mədəniyyətin şərh

FTN 3- Azərbaycan tarixi və mədəniyyətinin şərh

FTN 4- Türk xalqlarının ədəbiyyatları arasında irsilik

FTN 5- Nizami Gəncəvi və irsilik

FTN 6- Azərbaycanda təbii irsin mühafizəsinin aktuallığının izahı

**“Dünyanın qlobal ekoloji problemləri” fənni üzrə
təlim nəticələri (FTN)**

FTN 1- qlobal ekoloji problemlər onların yaranması və başlıca xüsusiyyətləri

FTN 2- Təbii resursların tükənməsinin izahı

FTN 3- Zülal aclığı və dünya əhalisinin ərzaq probleminin izahı

FTN 4- Dünya okeanı və dənizlərin çirklənməsinin izah edilməsi

FTN 5- Nüvə müharibələri və kütləvi qırğın silahlarının təhlükəsi

FTN 6- Bioloji müxtəlifliyin qorunmasının əhəmiyyəti

Blok IX

“Torpaqların meliorasiyası və rekultivasiyasının ekoloji əsasları” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1. Ətraf mühitin qorunmasının mahiyyəti və strategiyası.

FTN 2. Meliorasiyanın yaranması və inkişafı zərurəti.

FTN 3. Kompleks təbii-meliorativ rayonlaşdırma və xəritələşdirmə

FTN 4. Suvarma meliorasiyası və suvarma sistemləri.

FTN 5. Kənd təsərrüfatı bitkilərinin suvarma rejimi.

FTN 6. Basqılı və özübasqılı suvarma şəbəkəsi və onların layihələndirilməsi.

“İqlim dəyişmələri və qlobal istiləşmə” fənni üzrə
təlim nəticələri (FTN)

FTN 1- İqlim dəyişmələri və qlobal istiləşmə müasir dövrümüzün qlobal – ekoloji problemləri kimi.

FTN 2- İqlim dəyişmələri və ekstremal hava hadisələri, onun hərəkətverici qüvvələri.

FTN 3- Gələcək istiləşmə və böhran amilləri.

FTN 4- İqlim dəyişmələri və qlobal istiləşməyə qarşı mübarizə tədbirləri.

FTN 5- Azərbaycanda iqlim dəyişmələri üzrə milli fəaliyyətlər və həyata keçirilən tədbirlər.

FTN 6- Alternativ enerji ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının potensialı və perspektivləri

Blok X

“Ekoloji menecment” fənni üzrə
təlim nəticələri (FTN)

FTN 1- ƏMİS Ətraf mühit üzrə siyasətin hazırlanması və həyata keçirilməsini şərh edir

FTN 2- Təbiətdən istifadənin idarə edilməsinin dövlət orqanları sistemini şərh edir

FTN 3- Təbiətdən istifadənin təşkilatı – hüquqi təminatını izah edir

FTN 4- Ətraf mühitin mühafizəsinin iqtisadi mexanizmlərini izah edir

FTN 5- İnsanın ekoloji - hüquqi sxemini izah edir

FTN 6- Hüquq mühafizə orqanlarının ekoloji funksiyaları bilməlidirlər

**“Hidrologiyanın əsasları və mühafizəsi” fənni üzrə
təlim nəticələri (FTN)**

FTN 1. Hidrologiya elmi onun bölmələri və vəzifələri, su ehtiyatları və onların müasir dəyişmələri

FTN 2. Hidrologiyanın və hidrogeologiyanın müasir problemləri və mühafizəsi, bərpa olunan su ehtiyatlarının sosial-iqtisadi inkişafda rolu və mühafizəsi

FTN 3. Hidrogeoloji şərait, yeraltı su ehtiyatları və onların mühafizəsi, Azərbaycanın su ehtiyatlarının inteqrasiyali idarə edilməsi ilə əlaqədar problemlər

FTN 4. Transsərhəd çayların idarə edilməsi, göl və su anbarlarının hidrologiyası və mühafizəsi

FTN 5. Su hövzələrinin bioloji məhsuldarlığı, yeraltı suların yaranması, təsnifatı, Azərbaycanın mineral suları və onların və mühafizəsi

FTN 6. Yerüstü su ehtiyatlarının antropogen dəyişmələri ,hidrosferdə monitoring sistemi, dəniz və okean sularının təbii ehtiyatları və mühafizəsi

FTN 7. Hidrosferə təbii və antropogen təsirlər ,su ehtiyatlarından istifadə qaydaları, onun idarə olunması və su qanunvericiliyi

Əlavə 2.

Fənlərin və Təhsil Programının təlim nəticələrinin (PTN) matrisi

Blokun adı	Fənnin adı	Programın təlim nəticələri																	
		PTN 1	PTN 2	PTN 3	PTN 4	PTN 5	PTN 6	PTN 7	PTN 8	PTN 9	PTN 10	PTN 11	PTN 12	PTN 13	PTN 14	PTN 15	PTN 16	PTN 17	PTN 18
Ümumi fənlər	Azərbaycan dilinə işgüzar və akademik kommunikasiya	X																	
	Azərbaycan tarixi		X																
	Xarici dilində işgüzar və akademik	X																	

	kommunikasiya																	
	Seşmə fənn		X				X											
	Fəlsəfə			X														
	Sosiologiya			X														
	AR konstitusiyası və hüququn əsasları			X			X											
	Məntiq			X														
	Etika və estetika			X														
	Multikulturalizmə giriş			X														
	İqtisadiyyat			X			X											
	Ekologiyada informasiya texnologiyalarının tətbiqi			X			X											
İnformasiyanın idarə edilməsi və məlumatlar			X			X												

	bazasının yaradılması																		
	Sahibkarlığın əsasları və biznesə giriş			X															
	Politologiya																		
İxtisas fənləri	Kimya				X														
	Biologiya								X										
	Yer elmlərinin əsasları								X										
	Ali riyaziyyat				X														
	Biosfer və onun mühafizəsi					X	X												
	Fizika				X														
	Coğrafi ekologiya								X										
	Ümumi ekologiya									X									
	Torpaqsunaslıq					X													

Ekoloji tədqiqat metodları						X													
Landşaftşunaslıq və landşaftın ekologiyası							X												
Heyvan ekologiyası								X											
Hava və suyun keyfiyyəti, çirklənməsi mühafizəsi						X													
Ekoloji kartoqrafiya və coğrafi informasiya sistemləri				X			X												
Ekologiya hüququ							X												
Sənaye ekologiyası						X													
İnsan ekologiyası və dayanıqlı inkişaf								X											
Ekoloji kimya						X													
Meşəçilik							X												

	Ekoloji monitoring								X									
	Biomüxtəlifliyin qorunması								X									
	Təbii resusların dayanıqlı idarə edilməsi							X										
	Mülki müdafiyyə və ilkin tibbi yardım									X								
ATMTM EF BLOK I	Ekologiya və həyat fəaliyyətinin təhlükəsizliyi									X	X							
	Ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi						X											
Blok II	Qafqazın ekoloji şəraiti və ekoloji əməkdaşlıq							X										
	Eksperimental ekoloji									X								
Blok III	Ekoloji biotexnologiya									X								

	Xəzər dənizi və sahil zonalarının ekologiyası						X												
Blok IV	Rekreasiya zonaları, qoruqlar və yasaqlıqlar					X			X										
	Su ehtiyatlarının kompleks istifadəsi və mühafizəsi						X												
Blok V	Ekologiyanın əsasları və təbiətdən səmərəli istifadə					X		X											
	Azərbaycanın ekoloji problemləri									X									
Blok VI	Qara və əlvan metalların ekologiyası						X	X											
	Ekoloji təhlükəsizlik			X							X								
Blok	Nəzəri ekologiya					X													

VII	Ekosistemlərin riyazi modelləşdirilməsi								X									
Blok VIII	Təbii və mədəni irsin mühafizəsi					X			X									
	Dünyanın qlobal ekoloji problemləri							X										
Blok IX	Torpaqların meliorasiyası və rekultivasiyasının ekoloji əsasları							X	X									
	İqlim dəyişmələri və qlobal istiləşmə								X									
Blok X	Ekoloji menecment							X										
	Hidrologiyanın əsasları və mühafizəsi							X	X									

